

Heimwee

En weg waren we. Met zessen in de taxi van het enige taxibedrijf dat Middelhuis rijk was, Antoon Verstraten achter het stuur. Hij was bij Vertax niet alleen de enige chauffeur, hij was meteen ook directeur en vader van verschillende kinderen die behalve dat ze handen vol geld kostten nog veel te jong waren om in Antoons voetsporen te treden.

Het was niet zomaar een taxiritje, maar de langste tocht die Antoon tot dan toe had gemaakt en nog ooit zou maken. Heel het dorp sprak erover, niet in het minst door Antoon zelf die geen gelegenheid onbenut liet te verkondigen dat-ie wel eens rust verdiende. Dat hij de 'mister' en de rest van het onderwijzersgezin met de taxi naar Oostenrijk zou brengen, daar ook vakantie zou vieren door op zijn gemak terug te rijden. Later bleek dat hij van ellende niet wist hoe snel hij weer naar huis moest komen. In één slapeloze tocht reed hij van Seefeld terug naar Middelhuis. Alles beter dan zo'n overnachting als op de heenweg. Met die rare dekens en kussens, hij had toen geen oog dichtgedaan.

Na terugkeer was hij dagen niet goed geweest. Toen hij weer wat was gekomen, werd zijn verhaal zoals hij zich dat van te voren had bedacht. Nog beter zelfs. Bij elk cafébezoek kwamen nieuwe verzinsels los. Van waardinnen en serveersters met Tiroler jurken die al dat Oostenrijks schoon maar net bedekt hielden. Andere caféklanten die hem naar de reis vroegen, kregen de meest fantastische verhalen te horen. Ze hingen aan zijn lippen. 'Niet tegen ons Fieke zeggen,' zei-ie er dan steevast achteraan om zijn woorden kracht bij te zetten.

Mijn oudere broers bleven voor het eerst alleen thuis. Volgens mijn moeder kon dat nooit goed gaan, Noud en Arie stelden haar niet teleur. Naast vader, moeder, mijn zus Hester en ik ging ome Wim mee, de ongetrouwde jongere broer van mijn moeder, een buitenbeentje. Als veelbelovend accordeonist, zat hij jaren later ineens te bidden bij een zelfgemaakt altaartje terwijl hij oppaste op mij en de andere kinderen. Bidden, dachten mijn broers en zus op te maken uit zijn haast onverstaanbare en vreemde gemompel. Enkele elektroshocks later kwam er weer rust in zijn hoofd. Een nogal afgemeten rust. Maar tot vreugde van zijn ouders en de rest van de familie deed hij verder niet meer vreemd. 'Het is weer helemaal goed met onze Wim,' zei opa.

Het begon allemaal met een afgewezen liefde. Feit is dat Ome Wim altijd alleen is gebleven en nooit meer aan een ander meisje is begonnen. Vrienden had-ie ook niet. Alleen iemand waarmee hij naar het voetballen ging. Elk weekend was hij bij ons. De vakanties ging hij ook mee.

(contactadvertentie)

Lieve en nette vrouw

Voor mijn broer Wim zoek ik een aardige en keurige vrouw. Wim is half dertig, heeft een vaste betrekking bij de belastingdienst en een goed salaris. Hij woont momenteel bij zijn en mijn moeder en is op zoek naar een eigen flat. Wim houdt van voetbal.

Ooit was hij een veelbelovend accordeonist en organist. Een gouden toekomst leek voor hem weggelegd totdat een ziekte roet in het eten gooide. Een mentale kwestie waar ik liever niet op inga.

Mijn broer is een aardige, lieve en zorgzame man waar een vrouw veel plezier van kan hebben. In het huishouden staat hij zijn mannetje. Doe-het-zelfklussen laat ik liever over aan zijn tweelingbroer die zoals dat heet: een kamer kan behangen met zijn zondagse pak aan.

Mijn broer en ik zoeken een lieve en nette vrouw tot veertig jaar.

Belangstelling? Schrijf een brief onder nummer 164592.

Met vriendelijke groet,

Rietje de Groot, Middelhuis.

Tot nu toe waren we tijdens de vakantie niet verder gekomen dan enkele badplaatsen in eigen land. Seefeld was ons eerste buitenlandse reisdoel. Misschien kwam het door deze onwennigheid, maar mijn moeder had een echte wintersportplaats uitgekozen om daar hartje zomer twee weken vakantie door te brengen. Waarschijnlijk had de prijs van de vakantie er iets mee te maken.

Van overleg was geen sprake. De democratiseringsgolf, die Middelhuis jaren later zou overvallen, was nog ver uit zicht. We moesten het doen met mijn moeders aankondiging. 'Jongens, ik heb grote verrassing. We gaan naar het buitenland. Naar Oostenrijk. Naar Seefeld.' Hoe kun je nou naar twee plekken gaan, dacht ik nog niet wetend dat het een land en het ander een stadje was. Ze had er Tirol nog bij kunnen noemen, voor mijn verwarring had het niet uitgemaakt.

Nog voor de Duitse grens stak Antoon - een verwoed roker - zijn eerste sigaar op. Hij zette er zijn taxi zelfs even voor aan de kant. Hij knipte het mondstuk af en stak zorgvuldig draaiend de sigaar aan. Een ode aan het roken en het mooiste aansteken van een sigaar die ik ooit heb gezien.

Mijn moeder kuchte afkeurend. Niet af en toe en met flinke tussenpozen, maar voortdurend en kinderlijk duidelijk en vreselijk onecht. Daarbij keek ze steeds naar mijn vader om hem duidelijk te maken dat hij er iets aan moest doen. Die sigaar moest uit en wel meteen, zeiden haar ogen. Niemand voelde zich geroepen iets te doen. Mijn vader reageerde niet. Antoon al evenmin, hij rookte rustig door.

Ome Wim zag zijn kans schoon. Alsof er niets aan de hand was, stak hij zijn eerste sigaret op. Mijn moeder ontstak in woede. Het doen en laten van de andere roker in de taxi kreeg ome Wim meteen mee op zijn brood. Op de van haar bekende bevelende, overspannen toon. Overuitvergroot en niet passend bij het delict. 'Wim, die sigaret uit,' beet ze hem toe. Ome Wim rookte gewoon door, een flauwe glimlach op zijn gezicht. 'Wim, die sigaret uit,' siste ze harder voor mij en mijn zus langs op de achterbank. Ome Wim die meestal aan het kortste eind trok bij een gelijkaardige woordenstrijd, liet zijn woorden tergend langzaam komen: 'Hij rookt toch ook,' zei hij wijzend op Antoon Verstraten. Je wist meteen wie er met de overwinning ging lopen. Ome Wim rookte de sigaret op tot zijn vingers pijn gingen doen. De auto zag tijdens de hele reis verder blauw van de rook. Als een nevel van verzet, ingezet door Antoon Verstraten en ome Wim. Het is in hun leven hun enige verzetsdaad gebleven. Waarschijnlijk ook de enige in de geschiedenis van Middelhuis.

(herinnering)

Kruistocht

Midden jaren zestig verklaarde mijn moeder roken de oorlog. Vanaf het moment dat duidelijk werd dat je van roken dood kon gaan, liet ze geen gelegenheid onbenut om haar afkeuring kenbaar te maken. Zelfs wildvreemden sprak ze op die in haar ogen kwalijke gewoonte aan. Zo gauw een sigaret in beeld kwam, liet ze in woord en gebaar met veel misbaar weten wat ze ervan vond. Niemand die zo goed de stank van een sigaret kon uitbeelden. Daarvoor vond ze

net als alle andere Nederlanders dat roken gezellig was en erbij hoorde. Was er thuis iets te doen, dan stonden de glaasjes met sigaretten en kleine sigaartjes klaar voor de gasten. Om haar kinderen van het roken af te houden, beloofde ze allemaal honderd gulden als tot hun achttiende niet rookten. Een bedrag dat in mijn toentertijd negenjarige oren klonk als een fortuin. Ik beloofde dan ook meteen en plechtig nooit te zullen roken. Mijn twee broers hoorden het voor kennisgeving aan en rookten gewoon door. Ik snapte niet dat ze zo'n bedrag lieten lopen. Alleen mijn zus heeft de honderd gulden ooit gekregen. Veel later haalde mijn moeder met haar kleinkinderen dezelfde truc uit. Het bedrag was inmiddels verhoogd tot maar liefst duizend gulden. Niets was te veel in haar kruistocht tegen het roken.

Mijn moeder dacht voor een dubbeltje op de eerste rij te zitten. Dat zat ze ook, alleen wel in de sigaren- en sigarettenrook. De rit naar Oostenrijk was belachelijk goedkoop, maar net meer dan de benzinekosten. Maar omdat Antoon meteen ook vakantie zou houden, keek hij niet zo precies. Dat we met zessen in de taxi zaten - al was ik dan nog maar negen - vond hij evenmin een probleem. 'Maar dan moet ik wel gewoon kunnen roken,' had Antoon met mijn vader afgesproken.

Mijn moeder had mijn vader naar Antoon gestuurd om voor ons het vakantiereisje naar Tirol te regelen. 'Je mag hem best herinneren aan die bijlessen voor zijn middenstandsdiploma,' gaf ze hem als boodschap mee. 'En dat gerook in die taxi is nergens goed voor,' zei ze er achteraan. Mijn vader kweet zich prima van zijn opdracht. Het vervoer - heen en terug - naar Seefeld was geregeld. 'Hij probeert zo weinig mogelijk te roken,' loog hij tegen mijn moeder. Ze hadden het er niet eens over gehad.

De reis was te lang om in één keer te doen. Daarom had mijn vader in zijn beste Duits enkele kamers in een familiehôtelletje besproken. Dat was een tip van Van de Kerkhof verderop in de straat die daar al eens hadden overnacht. 'Heel keurig,' had mevrouw van de Kerkhof gezegd. 'So das is abgesprochen,' zei hij in zijn beste Duits met de rest van de familie rond hem en de telefoon in de gang. 'Vertel ze dat we het adres van Van de Kerkhof hebben, misschien scheelt dat,' riep mijn moeder. 'Wir haben das adres von Von der Kerkhof,' herhaalde mijn vader tegen beter weten. Op het Duitse antwoord had het geen invloed. Een week eerder speelde zich in de gang een soortgelijk tafereel af. Nu ging het telefoontje naar Seefeld. Nee, ze konden zich zo snel de Von de Kerkhofs niet herinneren, maar Hollandische Gäste waren altijd van harte welkom. 'De prijs,' riep mijn moeder. En vraag meteen of onze Hans het volle pond moet betalen. Hij is pas negen. 'Allemaal voorpret,' mompelde ze de keuken in, terwijl wij ons in de gang plaatsvervangend stonden te schamen.

In het Duitse familiehôtelletje nam mijn moeder de afgestane regie tijdens de reis weer volledig in handen. Ze dirigeerde iedereen naar de drie besproken kamers. Mijn zus had een eenpersoons-, mijn ouders een tweepersoonskamer. Antoon Verstraten, ome Wim en ik kwamen terecht op een zolderkamer met een tweepersoonsbed en een opklapbedje waarvan iedereen meteen aannam dat dat voor mij was. Antoon Verstraten die nog nooit naast iemand anders dan zijn Fieke had gelegen en ome Wim die nog nooit naast iemand had gelegen in één bed. Was dat nog wel te doen, met het beddengoed kwam het die nacht niet meer goed. Voor het eerst in hun leven lagen ze onder een dekbed dat dwars over het bed kwam te liggen. Een beklede rol schuimrubber over de breedte van het bed diende als kussen. Antoon Verstraten had zich het reisje naar Oostenrijk heel anders voorgesteld. Een groot kind, een klein kind en een naar huis snakkende taxichauffeur op een Duitse zolderkamer met tegenwerkend beddengoed. Het was een fraai tafereel.

Ze hadden geen oog dichtgedaan, vertelden Antoon en ome Wim aan de ontbijttafel. De uren dat zij mij met hun gesnurk uit mijn slaap hielden, waren ze even kwijt.

Het Seefeldse Gästhaus deed Tirol alle eer aan. Het lag tussen prachtige Alpenweiden met op de achtergrond al dan niet besneeuwde bergtoppen. Frau Maria ontving ons in – naar later bleek – plaatselijke klederdracht. Even dacht ik dat iedereen in Oostenrijk er zo uit zag. Opa bevestigde het hoge ansichtkaartgehalte volledig. Met zijn lederhose, hoedje met veer en kleipijp leek hij gehoord van de plaatselijke VVV. Toch was hij de enige echte stamvader van het familiehotel. ‘Grüss God,’ zei hij steeds als je in de buurt kwam. Ik beantwoordde zijn groet met iets wat daar in klank op leek.

(folder)

Zum Vermieten

Wollen Sie Ihre Gäste imponieren? Wollen Sie eine echte Tirolische (sfeer uitstralen) oder das richtige Tirol hervorzaubern? Mieten Sie unsere Opi und Omi, Kühe mit Bellen, Büben und Mädlel, Bergen mit und (zonder) Snee. Wir haben alles im Hause. Telefoniere mit den Verkehrsamt in Seefeld oder komme (langs).

(Nog bewerken. Ook even goed op vertaling letten!!!)

In alle drukte van de aankomst en het bekijken van de kamers had niemand veel oog voor Antoon Verstraten. Hij stond overduidelijk met zijn ziel onder de arm tegen zijn taxi geleund. In zo'n landerige houding zoals een echte taxichauffeur tegen zijn taxi staat. Hij moet zich gevoeld hebben als een touringcarchauffeur wanneer de kinderen schreeuwend langs hem heenrennen naar de eerste attractie. Je zag aan alles hoe slecht hij op zijn gemak was. ‘Mister, ik denk dat ik maar weer eens op huis aanga,’ zei Antoon alsof hij in een buurgemeente van Middelhuis was. De heimwee klonk in elk woord. Mijn vader sputterde voor de vorm nog wat tegen, maar zag ook wel dat er geen houden meer aan was. ‘Bel nog even als je goed bent aangekomen,’ zei mijn vader die voorvoelde dat Antoon nooit meer één stap in Oostenrijk zou zetten. Ook niet om hem en zijn familie over twee weken weer op te halen, zoals de bedoeling was. Met Antoons internationale reiscarrière is het nooit meer goed gekomen.

(brief)

Aan de Regionale Raad van het Taxiwezen en ander Personenvervoer

Geachte voorzitter,

Ik wil met klem een klacht indienen tegen één bij uw raad aangesloten taxibedrijf. Het betreft de firma Vertax van de heer Antoon Verstraten. Laat ik bij het begin beginnen. Wij hadden een afspraak met de heer Verstraten dat hij ons met zijn taxi naar Seefeld in Oostenrijk zou brengen en twee weken later weer op zou halen. In de prijs was berekend dat hij zelf ook een soort vakantie zou houden.

Zo afgesproken vertrokken wij naar Oostenrijk. Een overnachting in Duitsland, maaltijden en tussendoortjes waren uiteraard voor onze rekening. De tweede dag was de heer Verstraten veel stiller. Mijn man zei nog dat hij misschien heimwee had, omdat hij nog nooit in het buitenland was geweest. Dat kan zo zijn, maar dat is toch niet onze schuld? Wij waren ook

voor het eerst in het buitenland en wij hadden nergens last van. De heer Verstraten wist niet hoe snel hij van Seefeld weer naar huis moest komen. Wij verwachtten hem na twee weken weer op ons vakantieadres om de familie weer terug naar Middelhuis te brengen, zoals afgesproken.

Maar we waren nog geen week in Seefeld of hij stuurde ons een brief. Of wij het erg vonden om met de trein naar huis te komen. Dat de heenreis hem zo slecht was bekomen dat hij drie dagen in bed had gelegen. Dat hij er nog niet aan toe was om de rit nog een keer te maken. Of we begrip konden opbrengen voor zijn standpunt. En dat we natuurlijk de helft van de reissom terugkregen.

Daar stonden we dan in Oostenrijk. Wat vindt u als raad daar nou van? Ik kan niet anders zeggen dat ik het erg ongepast vind, een taxibedrijf onwaardig. Omdat de heer Verstraten ons niet op kwam halen, moesten wij de trein terug nemen. Niet leuk met al die bagage, dat kan ik u vertellen. Het heeft ons 45 gulden extra gekost om weer in Middelhuis te komen.

Ik vraag u de heer Verstraten hierop aan te spreken en zo nodig te berispen. Tevens vraag ik u onze extra reiskosten op hem te verhalen.

Met vriendelijke groet,

Rietje de Groot, Middelhuis.

Mijn vader had alle begrip voor Antoons beslissing om het bij één kwelling te laten. Nog een keer op en neer naar Seefeld zou hij niet hebben aangekund. Hij regelde de terugreis met de trein. Ik schreef de namen van alle stations die we voorbijkwamen in een schriftje. Het waren er heel wat. Ik moet dat schriftje nog ergens hebben liggen.

Bijna weer in Nederland zag ik mijn moeder plots wild gebaren. ‘Zie je wel,’ riep ze. ‘Ik wist het. Je kunt die jongens niet vertrouwen. Ik vond het al meteen een slecht idee om ze alleen thuis te laten. Jij met je vertrouwen altijd,’ peperde ze mijn vader in. Vlak daarvoor had mijn vader haar verteld dat Antoon in zijn brief niet alleen de terugreis had afgezegd, maar meteen had geschreven dat het in het huis aan de Wilhelminastraat een komen en gaan was van jongens en meisjes met brommers en soms zelfs een auto. Dat ze bleven slapen en dat er harde muziek uit het huis kwam. Het hele dorp sprak erover, had Antoon - niet vies van een uitvergroting - vermeld. Mijn vader had deze informatie stil gehouden, omdat hij wist dat ze anders op stel en sprong naar Nederland terug hadden ontmoeten. Het was toch al zo, had mijn vader gedacht. Een week meer of minder zou niet uitmaken.

Terug aan de Wilhelminastraat stooft mijn moeder de taxi uit. Ze rende naar binnen om de schade op te nemen. Arie en Noud waren zoals verwacht in geen velden of wegen te bekennen. ‘Kijk nou toch,’ riep ze steeds tegen niemand in het bijzonder. ‘Gottogot, nog aan toe.’ In mijn ogen viel het reuze mee. Als niemand iets had gezegd, was het mij helemaal ontgaan. Maar de stoelen stonden niet helemaal recht, de bedden waren slecht opgemaakt, de vaas van oma stond niet op zijn plek en in de bestekla lagen de lepels en vorken door elkaar. Mijn moeder tierde door. De gedachte dat vreemden in onze bedden hadden geslapen en op onze stoelen hadden gezeten, kon ze niet aan. Dat voelde als een onttering. De dagen erna raasde ze door het huis om het weer van alle vreemde smetten te ontdoen.

Later bleek dat vooral Arie het huis had opengesteld voor wie maar wilde. Hoewel hij met zijn zeventien jaar al bijna aan een auto toe was, was hem na de reis naar Oostenrijk een brommer beloofd. Die was zelfs al besteld en hoefde alleen nog maar afgehaald. Zo snel als-ie was besteld, werd-ie ook weer afbesteld. Arie maalde er niet over. Hij had net de beste twee weken van zijn leven achter de rug.

(telefoongesprek)

‘Dat viel reuze mee’

‘Van Hoek.’

‘Ja, goedemiddag met Rietje de Groot.’

‘Dag mevrouw de Groot, wat kan ik voor u doen.’

‘Zo’n drie weken geleden hebben wij een brommer bij u besteld.’

‘Ja, goed dat u belt De brommer staat kant-en-klaar. Arie kan er zo op weggrijden.’

‘Daar zit nu juist het probleem, want hij krijgt die brommer niet.’

‘.....’

‘Hij heeft in de tijd dat wij in Oostenrijk zaten, het huis flink op stelten gezet en dat kunnen we natuurlijk niet over onze klant laten gaan.’

Ja, ik heb het gehoord. Iedereen sprak erover.’

‘Waarover?’

‘Nou, wat er bij jullie in die twee weken allemaal aan de hand was.’

‘Dat viel reuze mee, hoor.’

‘U zei net dat Arie het huis flink op stelten had gezet.’

‘Dat was overdrachtelijk bedoeld.’

‘.....’

‘Hij was er wel bij, maar anderen moeten Arie hebben overgehaald. Dat kan niet anders. Hij kon niet tegen die jongens op. Nee, onze Arie zou daar nooit uit zichzelf aan beginnen.’

‘Als-ie er niets aan kan doen, waarom krijgt-ie dan zijn brommer niet?’

‘Omdat hij moet weten dat dit niet kan, we zouden een slecht voorbeeld geven als-ie er zomaar mee weg kwam.’

‘Voor wie is brommer dan, mevrouw de Groot? Hans is te klein en Noud te oud, lijkt me.’

‘Nee, u begrijpt me verkeerd. We hoeven de brommer niet meer.’

‘Nou, dan snapt u het verkeerd, mevrouw de Groot, want u heeft de brommer besteld, hij staat kant-en-klaar en is helemaal van u.’

‘Ik zit nergens aan vast. Ik heb nog niet betaald, dus is-ie helemaal niet van mij.’

‘Dat zullen we nog wel eens zien.’

(tien minuten later)

‘Alsjeblieft, mevrouw de Groot, hou toch op. Die brommer blijft hier. Maar daar staat wel tegenover dat ik nooit meer iets met u te maken wil hebben. In deze winkel bent u niet meer welkom. Nooit meer.’

‘Het was prettig zaken met u doen. Tot een volgende keer. Goedemiddag.’

Mijn vader en Antoon Verstraten regelden dat de Raad van het Taxiwezen en ander Personenvervoer mijn moeders brief als niet verstuurd beschouwde. Mijn vader vertelde de voorzitter dat zijn vrouw wel eens vaker wat impulsief reageerde en dat de zaken met Vertax naar tevredenheid waren afgehandeld.

Als mijn moeder later wel eens iets zei over de brief en het uitblijvende antwoord, suste mijn vader dat met een voor hem vreemd soort populisme. ‘Dat heb je toch altijd met die instellingen. Die zitten daar toch alleen maar voor zichzelf.’ Mijn moeder kon zich in die woorden helemaal vinden.

Enkele maanden later ging mijn oudste broer dood.